

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Samenwerking corporaties, zorgaanbieders en gemeente Apeldoorn

Opstapwoning is een uitkomst voor kwetsbare doelgroep

Weer op eigen benen na een periode in een instelling of beschermde woonvorm. Een normaal leven in een gewone wijk, maar wel met een goed vangnet. Apeldoorn heeft daarvoor 'opstapwoningen'. Het resultaat van goed samenwerken tussen woningcorporaties, zorgorganisaties en de gemeente.

De corporaties stellen elk jaar honderd opstapwoningen beschikbaar. Ze zijn bedoeld voor mensen met een psychische of sociale kwetsbaarheid die voldoende zijn hersteld om weer zelfstandig te gaan wonen. Zij krijgen eerst maximaal twee jaar een tijdelijk huurcontract. Daar hoort bij dat de huurder een aantal uren per week begeleiding krijgt. Mocht er sprake zijn van een terugval, overlast of een huurschuld, grijpt de hulpverlener in. Maar in de praktijk blijkt dat het bijna altijd goed gaat, het gebeurt zelden dat een cliënt opnieuw moet worden opgenomen.

Iedereen blij

Het is een samenwerking die alle partijen goed bevalt. Cliënten hoeven niet onnodig lang te verblijven in een instelling of beschermde woonvorm. Als iemand eraan toe is, krijgt hij met voorrang een opstapwoning. Voor de gemeente is ambulante hulpverlening aanzienlijk goedkoper dan 24-uurszorg. Corporaties zijn blij dat ze mensen met een psychische of sociale kwetsbaarheid beheerst kunnen huisvesten: een passende woning met passende begeleiding. Voor zorginstellingen passen de opstapwoningen in de trend naar extramuraliseren en meer ambulante werken. Bovendien verbetert de doorstroming.

De instelling kan een cliënt voordragen voor een opstapwoning bij de opstapcommissie. Als er een behandelaar is, moet die onderschrijven dat de cliënt eraan toe is. In de opstapcommissie zitten vertegenwoordigers van de corporaties en de gemeente. Indien nodig kan de commissie advies vragen aan zorginstellingen (psychiatrie, verslavingszorg, maatschappelijke opvang). De commissie besluit of de cliënt in aanmerking komt. Bij een posi-

tief besluit krijgt hij een woning. De betrokken zorgorganisatie krijgt opdracht voor de vereiste begeleiding. De gemeente Apeldoorn heeft hiervoor vier gespecialiseerde Wmo-medewerkers aangewezen, zij adviseren de opstapcommissie en kijken welke begeleiding nodig is. Ook cliënten van wie het verblijf in een instelling wordt bekostigd uit de Wet langdurige zorg (Wlz) komen voor een opstapwoning in aanmerking. Hun indicatie wordt dan omgezet naar ambulante. Een half jaar van tevoren wordt de eigen bijdrage verlaagd zodat de cliënt vast kan sparen voor het zelfstandig wonen.

Elk half jaar evalueert de opstapcommissie samen met de cliënt hoe het gaat. Als het goed gaat, dat wil zeggen de huur wordt op tijd betaald en er is geen overlast voor omwonenden, wordt het tijdelijk huurcontract omgezet naar vast. Na maximaal twee jaar krijgt de cliënt een vast huurcontract.

'Als het kan en verantwoord is, willen mensen het liefste zelfstandig wonen. In Nederland zijn we altijd heel beschermend geweest, van alle Europese landen staan wij boven aan als het gaat om mensen die binnen een instelling wonen. De decentralisaties geven veel nieuwe kansen om het anders te doen. Dat is niet alleen goedkoper, maar het lijkt ook beter voor mensen. Zeker omdat we zorgvuldig kijken of het goed gaat. De sociale wijkteams zitten er bovenop en de samenwerking met de corporaties is van oudsher al heel goed. De lijntjes zijn kort, als er problemen zijn wordt dit direct gemeld, het is daardoor in Apeldoorn bijna dorps zo goed als we overzicht hebben.'

'De corporaties in Apeldoorn werken van oudsher goed met elkaar samen. De opstapwoningen beantwoorden aan een doel dat we allemaal hebben: dat mensen na een crisis of een behandeling kansrijk kunnen terugkeren in de maatschappij. Dat is een algemeen belang, maar ook een specifiek belang voor corporaties. Als we het niet goed doen krijgen we eerder te maken met huurachterstanden of overlast. We zijn acht jaar geleden begonnen met vijftig opstapwoningen samen met de zorgorganisaties. In verband met de extramuralisering in de zorg, is dat aantal vergroot naar honderd. De gemeente heeft sinds de decentralisaties de regierol en pakt dat heel goed op. We hebben gezamenlijk een goed vangnet voor kwetsbare huurders, de opstapwoningen zijn daarvan een onderdeel. Overlast komt in de praktijk niet zo vaak voor en als het gebeurt dan gaan we in gesprek met de huurder met de begeleider erbij. Voor het toewijzen van de woningen hebben we een verdeelsleutel gemaakt over de corporaties. De verschillende verhuurafdelingen kijken naar de individuele situatie van de huurder en zoeken dan een geschikte woning. Ze zorgen bijvoorbeeld dat een ex-verslaafde niet in een flat komt te zitten waar recent drugsoverlast is geweest.'

'Riwis Zorg & Welzijn ondersteunt mensen met psychische, sociale of lichamelijke beperkingen bij een zo zelfstandig en onafhankelijk mogelijk leven. Cliënten hebben ondersteuningsvragen op meerdere levensgebieden. Als onze cliënten overstappen van een beschermde woonvorm naar een opstapwoning brengen we precies in kaart waar mensen nog begeleiding bij nodig hebben en bereiden ze daar goed op voor. Het mooie van de opstapconstructie is dat cliënten met voorrang een woning kunnen krijgen. Als mensen te lang in een beschermde woonvorm verblijven, kan de verdere ontwikkeling stagneren. De samenwerking met de gemeente en de corporaties loopt goed. In de praktijk blijkt het aantal van honderd woningen voldoende, iemand die door de opstapcommissie wordt voorgedragen krijgt altijd een woning. Wat ook blijkt is dat het bijna altijd goed gaat. Over de hele periode van acht jaar hebben we bij Riwis maar drie keer meegemaakt dat mensen moesten worden teruggeplaatst.'

Astrid Willemsen (gemeente Apeldoorn). 'Gemeente zit er bovenop'

Wim ter Beek (Verenigde Samenwerkende Woningcorporaties - VSW) 'Kansrijk terugkeren in de maatschappij'

Gerard Bosch (Riwis Zorg & Welzijn) 'Het gaat bijna altijd goed'